

Gallring av e-böcker

Hur kan det göras?

Ola Tengstam
Malmö universitet

Gallring av e-böcker

- Vilka e-böcker talar vi om?
- Vad menas med gallring?
- Lägesrapport: gallras e-böcker systematiskt i Sverige?
- Vilka motiv kan finnas för att gallra e-böcker?
- Hur realistiskt är det att gallra e-böcker systematiskt?
- Framtiden?

Gallring av e-böcker

- Vilka e-böcker talar vi om?
- Elektroniska monografier
- Köpta eller fritt tillgängliga som införlivats i våra system
- Inte abonnemangspaket. Att säga upp prenumeration är inte att gallra

Gallring av e-böcker

- Vad menas med gallring?
- Metadata tas bort ur system så att böckerna inte hittas vid sökning i Discovery och/eller OPAC
- Marc tas bort ur ILS. Titlar avaktiveras i KB i Discovery och länkserver

Gallring av e-böcker

- Lägesrapport: Gallras e-böcker systematiskt i Sverige?
- Korta svaret är nej. Inga rutiner på Mau
- Verkar ej heller finnas på andra lärosäten enligt dialog
- En del har dock gjorts i mindre skala. Ska återkomma till det

Gallring av e-böcker

- Vilka motiv för gallring kan finnas?
- Tar onödig plats i träfflistan. Skymmer mer relevanta verk
För att innehållet är inaktuellt eller mindre relevant
- Begränsad tillgänglighet. Skapar oklarhet och missnöje
- Stress och arbete med kontroll av vissa köpta paket

Gallring av e-böcker

- Tar onödig plats i träfflistan
- Böckerna kommer omotiverat högt upp i träfflistan i förhållande till relevans
- Skymmer på så sätt andra verk som egentligen är mer relevanta för sökningen
- Studenter och forskare kan missa de viktigaste titlarna som riskerar hamna långt ner i träfflistan

Gallring av e-böcker

- Tar onödig plats i träfflistan
- kan gälla innehållet i sig:
- Undermåligt innehåll. Oseriöst/låg kvalitet
- Ämnesmässigt irrelevant. Ämnen utan beröring med utbildning/forskning. Därför irrelevant även om sökord finns i metadata

Gallring av e-böcker

- Tar onödig plats i träfflistan. Kan även gälla aktualitet:
- Böcker inom ämnen där aktualitet i sig är särskilt viktigt som t.ex. vård/omsorg samt vissa områden inom juridik
- Innehåll kan vara inaktuellt och därigenom direkt vilseledande p.g.a. nya behandlingsmetoder, nya forskningsresultat eller nya/ändrade lagar
- kan också handla om att vi har flera upplagor av en bok och äldre upplagor döljer nyare och mer relevanta verk

Gallring av e-böcker

- Tillgänglighet. Nämns i svar från svenska bibliotek:
- 1 samtidig användare. Netlibrary. Konsortium 2001
- Oklarhet och missnöje med böcker med användning
- Fick mycket klagomål. Gallrade. Dessutom gamla böcker
- Samling med "fria" där inte hela innehållet var fritt i alla böcker

Gallring av e-böcker

- Hur realistiskt är det att gallra systematiskt på dessa grunder?
- Next-Generation Collection Management: A Case Study of Quality Control and Weeding E-Books in an Academic Library
- Mike Waugh, Michelle Donlin & Stephanie Braunstein
- Collection Management. Jan-Mar 2015, Vol. 40 Issue 1, p17-26. 10p.
- Litteraturgenomgång: Vad har skrivits om gallring av e-böcker?
- Främsta motiv: e-böcker tar onödig plats i träfflistan
- Orsak: aktualitet eller innehållets kvalitet
- 96% forskn.bibl i USA saknade policy gallring e-böcker 2008

Gallring av e-böcker

- Case study i artikel:
- Louisiana state University köpte 52 000 titlar från Netlibrary 2001-2007. Oklart om antal samtidiga användare
- Ingick bl.a. samling med 514 böcker inom "Medical information" av Parker & Parker. Utgivna på Icon Health Publications
- 2012. Ny Discovery med fulltextindexering
- Systembibliotekarie testade söka
- I flera sökningar upptogs de första sidorna i träfflistan av böcker av Parker & Parker från Icon Health Publications

Gallring av e-böcker

- Systembibl: Skumt att flera av de första sidorna upptas av böcker av samma författare och från samma förlag
- Ämnesbibl. tittade närmre på böckerna från Icon Health Publications
- Uppmärksammades 2008 i NY Times. "Skrivna" av algoritmer som samlat ihop material från offentliga webbplatser
- Böckerna sinsemellan ofta väldigt lika gällande innehåll och terminologi
- Länkade till sidor som inte längre existerade

Gallring av e-böcker

- Forts Case Study:
- Ämnesbibliotekarie föreslår gallring
- Motiv:
- Tar onödig plats i träfflistan:
- låg kvalitet
- Inaktuellt innehåll
- Ämnesmässig irrelevans (Ingen medicinsk fakultet på LSU!)

Gallring av e-böcker

- Reflektion Case Study i artikel:
- Upptäckte samlingen av en slump
- I samband med test av fulltextindexering
- Inga tips på systematisk gallring
- Så hur ska vi hitta de e-böcker vi har som bör gallras?

Gallring av e-böcker

- Undermåligt innehåll. Oseriöst/låg kvalitet
- Ämnesmässigt irrelevant
- Svårt att lokalisera dessa. Tror inte de kan gallras systematiskt
- Men bör naturligtvis gallra om/när vi upptäcker!

Gallring av e-böcker

- Böcker inom ämnen där aktualitet i sig är särskilt viktigt som vård/omsorg samt vissa områden inom juridik
- Innehåll kan vara inaktuellt och därigenom direkt vilseledande p.g.a. nya behandlingsmetoder, forskningsresultat eller nya/ändrade lagar
- Dessa bör vi kunna lokalisera med listor. Fördel med marc i ILS!
- Kan t.ex. söka på ämne/klassning med utgivning äldre än x år
- Kan också handla om att vi har flera upplagor av en bok inom nämnda ämnen och äldre upplagor döljer nyare
- Kan även lokalisera dessa

Gallring av e-böcker

- Motiv: begränsad tillgänglighet
- Kan t.ex. gallra en viss samling med endast 1 samtidig användare
- Fria samlingar som inte är helt fria: främst en fråga om granskning och utvärdering före införlivande i bestånd
- Bör även granskas någorlunda regelbundet för att upptäcka förändringar som ev. motiverar gallring

Gallring av e-böcker

- Stress, arbete, kontroll
- Apropå Case Mau
- Samling köpta referensverk
- Dock plattformsavgift
- Måste gå via plattformen för att komma åt fulltexten
- Dessutom gamla böcker med låg användning
- Huvudargument för gallring:
- Arbete och stress med ha kontroll över samlingen

Gallring av e-böcker

- Stress och arbete med att ha kontroll även om vi köpt och inte prenumererar:
- Årliga statistiken som vi tar ut för alla baser och även den
- Måste hålla kompetensen levande i att veta hur den fungerar och visa vid t.ex. handledningar och vid frågor i disken
- Måste ha kontroll på att beståndet är korrekt i olika system: ILS, Discovery, länkserver och själva plattformen

Gallring av e-böcker

- Stress och arbete med att ha kontroll:
- Slutade dock med att vi behöll samlingen då en av titlarna var kurslitteratur och inte fanns att köpa på annat håll
- En av få titlar med hög användning i samlingen
- Enskilt exempel på tänkbar gallring av e-böcker

Gallring av e-böcker

- Framtiden. Tänkbar systematisk gallring av e-böcker:
- Böcker inom ämnen där aktualitet i sig är särskilt viktigt som vård/omsorg samt vissa områden inom juridik. Innehåll kan vara inaktuellt. Dessa bör vi kunna lokalisera med listor
- Kan även lokalisera de vi har i flera upplagor inom nämnda ämnen
- Rekommenderas!
- Tack vare MARC i ILS. Visar gärna

Gallring av e-böcker

- Framtiden. Tänkbar systematisk gallring av e-böcker
- Överväg om enskilda samlingar bör gallras. T.ex. utifrån begränsad tillgänglighet eller stress och arbete med kontroll
- I övrigt inga idéer om hur systematisk gallring av e-böcker kan göras
- Åtminstone inte tills vidare

Tack!

